

2010. P. 1–4. URL: <http://ro.uow.edu.au/apcei/09/papers/37> (дата звернення 9.10.2023).

5. What Is Plagiarism? URL: <https://communitystandards.stanford.edu/student-conduct-process/honor-code-andfundamental-standard/additional-resources/what-plagiarism> (дата звернення 9.10.2023).

6. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Стаття 50 «Порушення авторського права і суміжних прав». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page3> (дата звернення 11.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-44>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Немченко Т.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Сучасна академічна спільнота виступає одним із рушійних факторів соціально-економічного поступу, а відповідно, розвиток освіти та науки має стимулюватися для формування передумов подальшого процвітання та забезпечення суспільного добробуту. Процеси цифровізації, з одного боку, суттєво спростили доступ до інформаційних та наукових джерел, новітніх досліджень, розширивши, таким чином, можливості для творчості, генерації нових ідей, розвитку освітньої та наукової діяльності. З іншого боку, можливості застосування штучного інтелекту та наявність великої кількості інформації, що знаходиться у вільному доступі поставили під загрозу питання дотримання академічної доброчесності, загострили проблеми присвоєння чужих інтелектуальних надбань, формування «псевдо-наукових» досліджень, втрати цінності наукової роботи, порушення норм наукової етики, отримання освітніх результатів нечесним шляхом, тощо. Тож, одним із способів утримання якісного рівня провадження наукової діяльності виступає, власне, популяризація та свідоме дотримання принципів академічної доброчесності в умовах стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту.

Зокрема, штучний інтелект здійснює суттєвий позитивний вплив на систему освіти, насамперед під час впровадження технологій, насамперед, застосування адаптивного, персоналізованого,

інтервального навчання, застосування технологій ШІ задля автоматичного оцінювання навчальних досягнень з метою проведення аналізу отриманих відповідей та формування індивідуального підходу до кожного здобувача освіти, надання персоналізованої допомоги, тощо [1].

Із розвитком цифрових технологій питання дотримання академічної доброчесності набуло актуалізації та нового бачення із появою у широкому доступі спеціалізованих програм та онлайн-сервісів, які допомагають виявити плагіат та спроби неправомірного копіювання чужих праць. Ці інструменти зумовили перегляд суспільного ставлення до цитування та правомірного використання джерел інформації, стимулювали формування автентичних наукових досліджень внаслідок можливості виявлення маніпуляцій з даними та під час їх обробки.

В той же час наявність доступу до багатьох джерел інформації може підштовхувати до неправомірного її використання за допомогою подальшої обробки у відповідних програмах, а також для списування під час іспитів, можливість штучного інтелекту вирішувати задачі поставило під загрозу самостійність розв'язування багатьох завдань та тестів, а наявність автоматизованих програм із виставлення оцінок загрожує суб'єктивізацією та несправедливим оцінювання результатів роботи здобувачів, порушуючи, таким чином, академічну доброчесність та знижуючи бажання розвиватися та створювати нову цінність під час інтелектуальної діяльності. Окрім цього, варто підкреслити і ризик використання недостовірної інформації або неіснуючих джерел під час застосування систем штучного інтелекту для написання наукових текстів [2].

Окремим питанням варто виділити недостатню етичну обізнаність учасників освітньо-наукового процесу щодо дотримання академічної доброчесності, зменшення впливу педагогічних працівників на процес формування моральних цінностей, а також ризик уповільнення формування соціальних та комунікативних навичок внаслідок безособовості навчального процесу, що в свою чергу також негативно впливає власне на розуміння необхідності дотримання етичних принципів здійснення наукової діяльності.

Враховуючи вказані позитивні та негативні аспекти застосування штучного інтелекту та ІКТ, важливо розробити систему заходів щодо підтримки академічної доброчесності в освітньому середовищі.

Зокрема, дотриманню академічної доброчесності сприятимуть наступні дії: популяризація заходів, спрямованих та інформування учасників освітньо-наукового процесу з питань академічної доброчесності та етичних принципів її дотримання; застосування систем перевірки на плагіат, які окрім виявлення збігів, спрямовані на визначення походження тексту (написаний він людиною чи ШІ); одночасна перевірка наукового тексту на плагіат за допомогою кількох платформ; використання засобів відеофіксації під час проведення

контрольних заходів, особливо за умови їх онлайн здачі; креативність під час формулювання індивідуальних завдань здобувачам для максимального унеможливлення застосування ШІ, тощо.

Вказані заходи слугуватимуть розвитку культури дотримання академічної доброчесності, знижуватимуть ризик неправомірного застосування ІКТ та ШІ під час освітньо-наукового процесу, що в кінцевому результаті посилять якість освітньої та наукової діяльності, а отже сприятимуть становленню суспільного добробуту.

Література:

1. Добровольська О. В., Штанько В. І. Філософський аналіз еволюції штучного інтелекту. *Дослідження з історії і філософії науки і техніки*. 2019. Т. 28, № 1. С. 10–19.

2. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні Візії*. 2023. Випуск 19. URL: DOI:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966703> (дата звернення: 12 жовтня 2023 р.).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-45>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК НАПРЯМ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Нестерчук В.В.

*науковий співробітник відділу організації наукової роботи
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Сьогодні академічна доброчесність стоїть перед закладами вищої освіти як завдання першочергового значення. У сучасному освітньому середовищі, на фоні різноманітних викликів та специфічних умов навчання, вона набуває ще більшої актуальності і суттєвого значення.

Академічна доброчесність є краєвидною цінністю та моральним кодексом, який визначає поведінку студентів, викладачів та дослідників в університетському і науковому середовищі в закладах вищої освіти.

В Законі України «Про освіту», академічну доброчесність визначено як сукупність етичних принципів і правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу [1].